

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра психології

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА СКЛАДАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 «Психологія»

2022
Мукачево

УДК 159.9:37.091.27(072)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
Протокол № 2 від 20 «жовтня» 2022 р
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології
Протокол № 2 від 17 «жовтня» 2022 р*

Укладачі:

Воронова О.Ю. – к.психол.н., доцент кафедри психології МДУ;
Долинай М.І. – ст.викл. кафедри психології МДУ;

Рецензент - к.філ.н., Герцовська Н.О.

М54

Методичні вказівки до підготовки та складання атестаційного екзамену для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» /
Укладачі: Воронова О.Ю., Долинай М.І. – Мукачево: МДУ, 2022. – 25 с. (0,9 др.а.)

Методичні рекомендації розроблені відповідно до освітньої програми «Психологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 «Психологія» та мають на меті надання допомоги здобувачам при підготовці до атестаційного екзамену.

© МДУ, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
I. ПІДГОТОВКА ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»	
1.1 Цілі та функції атестаційного екзамену	5
1.2 Загальні положення до організації атестаційного екзамену зі спеціальності 053 «Психологія»	6
II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»	
2.1 Вихідні умови положення про атестаційний екзамен.....	8
2.2 Форма проведення атестаційного екзамену.....	9
2.3 Критерії оцінювання знань здобувачів.....	10
2.4 Оформлення результатів атестаційного екзамену.....	13
2.5 Структура та перелік питань для підготовки до атестаційного екзамену зі спеціальності 053 «Психологія».....	16
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	21

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені відповідно до освітньої програми «Психологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня спеціальності 053 «Психологія» та мають на меті надання допомоги здобувачам при підготовці до атестаційного екзамену.

Атестаційний екзамен є продовженням навчально-виховного процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки магістрів. Цілі атестаційного екзамену зумовлюють і його функції. Головною з них є контроль та оцінка рівня фахових компетентностей, отриманих здобувачем упродовж навчання. Важливе значення має функція виявлення навичок вирішення практичних завдань, конкретного аналізу проблемних ситуацій.

Атестаційний екзамен за умов всебічного аналізу його результатів, дозволяє найбільш вичерпно з'ясувати позитивний досвід і недоліки в організації, змісті та методиці викладання фахових дисциплін, а також самостійної роботи здобувачів.

I. ПІДГОТОВКА ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

1.1 Цілі та функції атестаційного екзамену

Атестація здобувачів вищої освіти спеціальності 053 «Психологія» на другому (магістерському) рівні здійснюється згідно «Положення про порядок створення і організації роботи державних екзаменаційних комісій і проведення державної атестації випускників у Мукачівському державному університеті».

Атестаційний екзамен – це підсумковий контроль результатів навчання здобувачів вищої освіти, на якому вони демонструють свої професійні знання та вміння для підтвердження набуття ними компетентностей (загальних та спеціальних (фахових)), визначених стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

На атестаційний екзамен з психологічних дисциплін виносяться навчальні предмети: статистичні методи у психології; психологія сімейного консультування та психотерапії; методологія проведення тренінгів; педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі; психологія організацій та управління персоналом.

Атестаційний екзамен є продовженням навчально-виховного процесу, складовою частиною завершального етапу підготовки магістрів за спеціальністю 053 «Психологія».

Цілі атестаційного екзамену зумовлюють і його функції. Головною з них є контроль та оцінка опанування здобувачами загальних та фахових компетентностей.

Реалізація цієї функції припускає перевірку методологічних та теоретичних принципів, проблем і положень наведених вище психологічних дисциплін, а також вміння їх використовувати в аналізі психологічних явищ і практичній діяльності. Особливу увагу необхідно приділяти виявленню знань та вмінь здобувачів аналізувати наукові підходи до організації психологічної

допомоги. Важливе значення має функція виявлення навичок вирішення практичних завдань, конкретного аналізу проблемних ситуацій.

Атестаційний екзамен виконує ще й важливу виховну функцію. У конкретному вираженні вона виявляється у вмінні здобувачів самостійно, логічно й послідовно висловлювати свої психологічні переконання, здійснювати самоконтроль та критично оцінювати власні знання, уміння і навички.

Таким чином, атестаційний екзамен є засобом всебічного впливу на особистість здобувачів і має контрольну, пізнавальну та виховну функції.

1.2 Загальні положення до організації атестаційного екзамену зі спеціальності 053 «Психологія»

Атестація здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні здійснюється після завершення ними теоретичної та практичної частини навчання з метою встановлення відповідності рівня освітньої підготовки випускника вимогам освітньої-професійної програми спеціальності 053 «Психологія» за другим (магістерським) рівнем вищої освіти.

До складання атестаційного екзамену, що проводиться на відкритому засіданні атестаційної комісії, допускаються здобувачі, які виконали навчальний план в повному обсязі та не мають академічних заборгованостей.

Атестаційний екзамен проводиться як комплексна перевірка знань здобувачів з навчальних дисциплін, які є обов'язковими для вивчення, згідно ОПП та навчального плану.

Підготовка до атестаційного екзамену припускає оновлення базових знань, пригадування та систематизацію базових положень дисциплін, що вивчались протягом трьох семестрів та сприяють формуванню інтегральної компетентності.

Прийом атестаційного екзамену здійснюється Екзаменаційною комісією. Екзаменаційна комісія формується щорічно на період проведення екзамену. До складу екзаменаційних комісій входять голова і члени комісії. Голова екзаменаційної комісії призначається з числа провідних фахівців у

відповідній галузі, провідних науковців відповідного напрямку наукової діяльності, науково-педагогічних працівників відповідної спеціальності. Головою екзаменаційної комісії не може призначатись особа, яка є працівником університету. Одна і та сама особа може призначатися головою екзаменаційної комісії не більше трьох років поспіль.

До складу екзаменаційної комісії можуть входити: представник адміністрації університету (ректор, проректор, декан факультету), завідувачі кафедр, професори, доценти випускових кафедр. Персональний склад екзаменаційної комісії затверджується наказом ректора не пізніше, ніж за місяць до початку її роботи.

До екзаменаційної комісії до початку екзамену подаються такі документи:

- наказ ректора про допуск здобувачів до атестаційного екзамену;
- довідка про виконання здобувачами навчального плану й отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових робіт тощо.

Для оформлення протоколів екзаменаційної комісії призначається секретар.

Розклад атестаційного екзамену складається деканатом факультету разом з навчальним відділом університету за участю кафедри психології, затверджується проректором з науково-педагогічної роботи і доводиться до відома всіх учасників атестаційного екзамену не пізніше як за місяць до його початку.

Списки навчальних груп складаються деканатом відповідно до затвердженого розкладу. Кожна ЕК приймає за день тільки одну екзаменаційну групу. При проведенні атестаційних екзаменів:

- об'єм групи здобувачів не повинен перевищувати 12 осіб;
- тривалість відповіді здобувача при проведенні атестаційного екзамену не повинна перевищувати 30 хвилин;
- тривалість екзаменів не повинна перевищувати 6 годин на день.

Атестаційний екзамен зі спеціальності 053 «Психологія» проводиться в усно-письмовій формі. Білет атестаційного екзамену складається з теоретичних питань, тестів, задачі та практичної ситуації. Зміст білетів, що виносяться на атестаційний екзамен, орієнтується на діагностику рівня опанування здобувачами загальних та фахових компетентностей, що визначені у Стандарті вищої освіти України спеціальності 053 «Психологія» на другому (магістерському) рівні підготовки.

Атестаційний екзамен спрямований на визначення рівня засвоєння здобувачами змісту основних складових ОПП, здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов. Атестаційний екзамен є продовженням навчально-виховного процесу підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні, складовою частиною завершального етапу їх підготовки за спеціальністю 053 «Психологія».

II. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

2.1 Вихідні умови положення атестаційного екзамену

До атестаційного екзамену допускаються здобувачі вищої освіти, які закінчили вивчення всіх складових освітньо-професійної програми, склали всі заліки й іспити згідно з навчальним планом, не мають академічних заборгованостей.

Атестаційний екзамен проводиться в усно-письмовій формі. Форма проведення визначається режимом роботи Університету, може бути очною (паперовий варіант білету, що заповнюється в аудиторії у присутності членів атестаційної комісії) та дистанційною, з використанням дистанційних засобів навчання та перевірки знань (Moodle, Google Forms, Google Meet, Zoom). Всі визначені складові атестаційного екзамену повинні бути представлені у

пропорційній формі. З кожної дисципліни можуть бути завдання як суто теоретичні за змістом, так і такі, що оцінюють практичні знання.

У процесі підготовки здобувачі можуть використовувати робочі програми навчальних дисциплін та методичні матеріали до них, які представлені на сторінці кафедри психології офіційного сайту МДУ «Мукачівський державний університет» (<https://msu.edu.ua/>).

Екзамени проводяться на відкритому засіданні комісії за наявності не менше трьох її членів. На засіданні комісії можуть бути присутні представники ректорату, деканату.

На підготовку екзаменаційного білету відводиться 45 хвилин, викладення відповіді - 25 хвилин, вирішення тестових завдань - 20 хвилин.

Під час екзамену забороняється:

- використовувати будь-яку літературу, записи, пристрої;
- підказувати, говорити, надавати консультації здобувачами один одному;
- консультиватися з членами державної екзаменаційної комісії;
- виходити з аудиторії з будь-якими робочими аркушами.

Екзаменаційна комісія (після завершення екзамену та перевірки результатів) ухвалює рішення і оголошує результати атестаційного екзамену.

2.2. Форма проведення атестаційного екзамену

У разі очної форми проведення група здобувачів запрошується в аудиторію, де відбувається засідання атестаційної комісії. Дистанційно атестаційний екзамен проводиться з використанням онлайн платформи.

Голова комісії вітає здобувачів з початком атестаційного екзамену, знайомить їх зі складом атестаційної комісії і коротко пояснює порядок її роботи.

Кожен здобувач отримує індивідуальний білет, що містить тести, два теоретичні питання, одну задачу та ситуаційне завдання. Кожне з п'яти питань оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають

сумніви в оцінці знань здобувача або відповідь здобувача не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, члени державної екзаменаційної комісії можуть задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінення завдань білету.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному). Підсумкова оцінка виставляється за шкалами: національною, 100 –бальною, ECTS і фіксується у протоколі засідання ЕК.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах за шкалою ECTS	Оцінка ECTS	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Високий (творчий)	відмінно
82-89	B	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре
75-81	C		
69-74	D	Середній (репродуктивний)	задовільно
60-68	E		
35-59	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F		незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Зміст екзаменаційних білетів щорічно затверджується на засідання кафедри психології.

2.3 Критерії екзаменаційних оцінок

Відповіді здобувачів оцінюються за трьома рівнями:

- перший – відповідь на тести;
- другий – це відповідь на два теоретичні питання;

- третій – оцінювання задачі та ситуаційного завдання.

Відповідь на теоретичні питання оцінюється наступним чином:

5 - «**Відмінно**» – заслуговує здобувач, який виявив всебічні і глибокі знання програмного матеріалу з наведених дисциплін, вмів вільно виконувати завдання передбачені програмою, засвоїв основну і ознайомився з додатковою літературою, розуміє взаємозв'язок головних понять дисциплін та їх значення для майбутньої професії; дає обґрунтовані, теоретично вірні відповіді на всі питання передбачені білетом; демонструє знання основних категорій і понять психологічних дисциплін; наводить узагальнення і висновки; дає правильні відповіді на додаткові запитання комісії.

4 - «**Добре**» – заслуговує здобувач, що виявив повне знання програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією; засвоїв основну та додаткову літературу, виявив систематичний характер знань з дисциплін і здатний до самостійного їх поповнення, але ним допущені незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, наведенні прикладів; дає правильні відповіді на додаткові запитання комісії.

3 - «**Задовільно**» – заслуговує здобувач, що виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої роботи за професією, дає поверхові, неточні відповіді на питання, на додаткові запитання, дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, припускається помилок у наведенні прикладів.

2 - «**Незадовільно**» – коли здобувач дає неправильні відповіді на всі запитання передбачені екзаменаційним білетом, у наведенні прикладів і не може їх виправити, не знайомий з основною психологічною літературою; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання членами комісії.

Розв'язок задачі оцінюється наступним чином:

5 - «**Відмінно**» – заслуговує здобувач, який правильно розв'язав практичне завдання – задачу, вмів пояснити методіку розв'язання та зміст

застосовуваного понятійного апарату і формул. Вміє аргументувати свої думки і пояснити зміст задачі та надати практичні кейси її застосування.

4 - **«Добре»** – заслуговує здобувач, який показує знання методики розв'язання практичного завдання – задачі та змісту застосовуваного понятійного апарату і формул. Проте допущені окремі незначні помилки у розв'язанні або використанні таблиць критичних значень.

3 - **«Задовільно»** – заслуговує здобувач, який частково розв'язав практичне завдання – задачу, але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату та/або методики розв'язання задачі. Допущені помилки у розв'язанні не дають можливості зробити правильні висновки.

2 - **«Незадовільно»** – заслуговує здобувач, який неправильно розв'язав або не розв'язав практичне завдання - задачу, показав незадовільне знання понятійного апарату.

Аналіз ситуаційного завдання оцінюється наступним чином:

5 - **«Відмінно»** – заслуговує здобувач, який інтегрує знання програмного матеріалу з наведених дисциплін для творчого вирішення ситуаційних завдань, вміє застосовувати теоретичні знання для вирішення практичної ситуації; дає обґрунтовані відповіді на всі питання передбачені ситуацією та його вірне рішення; дає правильні відповіді на додаткові запитання комісії щодо ситуаційного завдання.

4 - **«Добре»** – заслуговує здобувач, який інтегрує знання програмного матеріалу з наведених дисциплін для вирішення ситуаційних завдань, вміє застосовувати теоретичні знання для вирішення практичної ситуації; дає обґрунтовані відповіді, але допускає незначні помилки у вирішенні ситуації; дає окремі не точні відповіді на додаткові запитання комісії, щодо ситуаційного завдання.

3 - **«Задовільно»** – заслуговує здобувач, який використовує знання програмного матеріалу з наведених дисциплін для вирішення ситуаційних завдань, дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді для вирішення

практичної ситуації; та неточні відповіді на додаткові запитання комісії щодо ситуаційного завдання.

2 - «Незадовільно» – заслуговує здобувач, який припускається грубих помилок при вирішенні ситуаційних завдань; не дає правильної відповіді на додатково поставлені запитання членами комісії.

Відповідь на тестові завдання оцінюється наступним чином:

5 - «Відмінно» – заслуговує здобувач, який дав вірну відповідь на 90–100 % тестових завдань;

4 - «Добре» – заслуговує здобувач, який дав вірну відповідь на 7–8 тестів;

3 - «Задовільно» – заслуговує здобувач, який дав вірну відповідь на 50–60 % тестових завдань;

2 - «Незадовільно» – заслуговує здобувач, який дав вірну відповідь на 40 % і менше тестових завдань.

Кожне з п'яти питань оцінюється за національною шкалою. В окремих випадках, якщо виникають сумніви в оцінці знань здобувача або відповідь здобувача не достатньо повна, позбавлена логічності й визначеності, члени державної екзаменаційної комісії можуть задавати додаткові (уточнюючі) питання в рамках білету. Відповіді на додаткові запитання впливають на оцінення завдань білету.

У підсумку відповіді на білет підраховується середньозважений бал (в даному випадку середньозважений бал дорівнює середньоарифметичному). Підсумкова оцінка виставляється за шкалами: національною, 100 –бальною, ECTS і фіксується у протоколі засідання ЕК.

2.4 Оформлення результатів атестаційного екзамену

Рішення щодо оцінки знань здобувача приймається екзаменаційною комісією на закритому засіданні відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у засіданні.

Оцінки виставляє кожен член екзаменаційної комісії, а голова підсумовує їх результати для кожного здобувача. При однаковій кількості голосів голова екзаменаційної комісії має вирішальний голос.

При визначенні атестаційної оцінки береться до уваги рівень теоретичної, наукової та практичної підготовки здобувачів вищої освіти. Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Здобувачам, які не склали атестаційний екзамен з поважних причин (підтверджених документально), ректором може бути надана можливість складання екзамену під час підготовки та захисту кваліфікаційної роботи. Здобувач, який отримав незадовільну оцінку за результатами складання атестаційного екзамену, підлягає відрахуванню зі складу здобувачів університету.

Якщо здобувач не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для складання атестаційного екзамену без поважної причини, у протоколі зазначається, що він є не атестованим у зв'язку з неявкою на засідання екзаменаційної комісії.

Здобувач, який не склав атестаційний екзамен у зв'язку з неявкою без поважних причин або отриманням незадовільної оцінки, має право на повторну атестацію з наступного навчального року протягом трьох років після відрахування із університету (у період роботи екзаменаційної комісії з відповідної спеціальності).

Протоколи засідання Екзаменаційної комісії, залікові книжки з проставленими в них оцінками підписуються головою і членами комісії.

Результати атестаційних екзаменів оголошуються головою екзаменаційної комісії в день їх складання після оформлення відповідного протоколу. У протоколі відзначаються оцінки, одержані на атестаційному екзамені та при захисті кваліфікаційної роботи, записуються питання, задані випускникові, особливі думки членів комісії, вказується здобутий освітній

рівень, спеціальність, які надано випускнику та виданий диплом: загального зразка чи з відзнакою.

За підсумками діяльності екзаменаційної комісії голова ЕК складає звіт, який затверджується на її заключному засіданні. У звіті відображаються аналіз рівня підготовки фахівців з спеціальності і характеристика знань, умінь та компетентностей випускників. Вказуються недоліки, допущені у підготовці фахівців, зауваження щодо забезпечення організації роботи екзаменаційної комісії тощо. У ньому даються пропозиції щодо:

- покращення якості підготовки фахівців;
- усунення недоліків в організації проведення екзаменів і захисту кваліфікаційних робіт;
- можливості публікації основних положень робіт, їх використання у навчальному процесі, на підприємствах, установах та в організаціях.

Результати роботи, пропозиції і рекомендації екзаменаційних комісій обговорюються на засіданнях випускових кафедр, вчених рад факультетів, засіданні вченої ради університету.

Оригінали протоколів засідань та звіт голови екзаменаційної комісії подають до навчального відділу університету упродовж трьох робочих днів після закінчення останнього засідання екзаменаційної комісії. Протоколи засідання екзаменаційних комісій передають в архів університету після закінчення роботи ЕК, де вони зберігаються відповідно до вимог чинного законодавства. Випускові кафедри передають в архів університету після закінчення роботи екзаменаційних комісій, де вони зберігаються відповідно до вимог чинного законодавства.

Ректорат, вчена рада гуманітарного факультету, кафедра психології за підсумками атестаційного екзамену розробляють і здійснюють відповідні заходи, спрямовані на подальше удосконалення викладання фахових дисциплін в університеті, підвищення якості підготовки фахівців.

2.5 Перелік питань атестаційного екзамену зі спеціальності 053 «Психологія»

Статистичні методи у психології

1. Основні поняття, ситуації застосування математичних методів в психології, базові цілі і можливості застосування методів статистичного аналізу даних при обробці даних психологічних досліджень.
2. Вимірвальні шкали, особливості кожної. Важливість правильного вибору шкали при проведенні статистичного аналізу.
3. Частоти у статистичному аналізі. Можливості застосування. Таблиці і графіки розподілу частот.
4. Таблиці спряженості (кростабуляції) номінативних ознак. Ситуації використання, приклади аналізу, що передбачають використання таблиць кростабуляції.
5. Міри центральної тенденції та їх основні властивості. Ситуації застосування у психологічних дослідженнях.
6. Міри мінливості та їх основні властивості. Ситуації застосування у психологічних дослідженнях. Квантилі розподілу та їх застосування.
7. Нормальний розподіл, його властивості. Можливості, які він надає при аналізі статистичних даних.
8. Процедури лінійної стандартизації та нелінійної нормалізації – алгоритм, ситуації застосування, приклад.
9. Поняття кореляції, її застосування у психологічних дослідженнях. Основні проблеми кореляційного аналізу та шляхи їх подолання.
10. Вимірювання тісноти зв'язку для метричних даних: коефіцієнт Пірсона. Часткова кореляція. Кореляція бінарних даних.
11. Вимірювання тісноти зв'язку для порядкових даних: коефіцієнти Кендела і Спірмена,
12. Поняття множинної кореляції. Проблема зв'язаних рангів. Особливості використання коефіцієнта Кендела для зв'язаних рангів. Приклад застосування.

13. Параметричні критерії порівняння двох вибірок. Особливості застосування та обмеження.

14. Непараметричні критерії порівняння двох вибірок. Особливості застосування та обмеження.

15. Непараметричні критерії порівняння більше двох вибірок. Особливості застосування та обмеження.

Психологія сімейного консультування та психотерапії

1. Психологічна допомога сім'ї, види.

2. Принципи, правила та функції сімейного консультування.

3. Професійна підготовка сімейних консультантів. Професійно необхідні риси особистості ефективного психолога.

4. Техніки психоаналітичного сімейного консультування: вільні асоціації, конфронтація, інтерпретація, робота зі снами та ранніми спогадами.

5. Клієнт-центроване сімейне консультування.

6. Методи і техніки сімейного консультування.

7. Консультування сім'ї на різних етапах її розвитку.

8. Основні етапи роботи психолога в сімейній психотерапії.

9. «Тема» в сімейному консультуванні і психотерапії.

10. Особливості дослідження сімейних порушень.

11. Напрямки в сімейній психотерапії.

12. Загальні риси та відмінності сімейного консультування та психотерапії.

13. Перинатальна сімейна психотерапія.

14. Визначення і особливості ігрової сімейної психотерапії.

15. Застосування метафор в рамках психологічної допомоги сім'ї, їх основні різновиди. Головні умови побудови метафори.

Методологія проведення тренінгів

1. Охарактеризуйте поняття, зміст і форми тренінгів. Класифікація тренінгів.

2. Завдання психологічного тренінгу. Значення особистості тренера у побудові тренінгу. Основні помилки тренера у підготовці і проведенні тренінгу.

3. Мотивація в тренінгу. Загальна характеристика.

4. Мотиви замовників тренінгів. Мотиви корпоративного і вільного тренінгу.

5. Методи і підходи до створення і підтримання мотивації учасників.

6. Мотиви замовників тренінгу.

7. Мотиви тренера: інструментальна та процесуальна мотивація.

8. Особливості особистості тренера. Соціальні та особистісні мотиви тренера.

9. Мотиви учасників. Мотиви корисності і «смачності». Боротьба мотивів.

10. Взаємозв'язок потреб і бажань у змісті тренінгової програми. Моделювання концепції тренінгу: модель «вітрил». Види «вітрил», заморожені і малі вітрила.

11. Тренерський кубізм як модель створення тренінгу. Загальна характеристика. Переваги та недоліки.

12. Спонтанний та асоціативний підходи до створення тренінгу. Загальна характеристика.

13. Технологічний підхід до створення тренінгу. Загальна характеристика технологічної концепції.

14. Клієнтські та тренерські технології. Особливості побудови. Парадокси технологічного підходу.

15. Короткий і повний алгоритм створення тренінгу у межах технологічної концепції.

Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі

1. Психологічна характеристика студентства як періоду пізньої юності або ранньої дорослості.

2. Професіоналізація особистості студента як новоутворення віку.

3. Фахова компетентність як показник психологічної готовності студента до професійної діяльності.
4. Принципи освітньої політики в Україні. Вища освіта України і Болонський процес.
5. Об'єкт і завдання, принципи дидактики вищої школи. Проблема змісту освіти у вищій школі.
6. Структура навчального процесу у вищому навчальному закладі.
7. Педагогічна творчість та її особливості. Професіоналізм педагога.
8. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача закладу вищої освіти.
9. Класифікація педагогічних технологій.
10. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних технологій навчання.
11. Проблемна лекція як активний метод навчання у закладі вищої освіти.
12. Семінарське заняття, методика його підготовки та проведення.
13. Практичні заняття. Методика підготовки і проведення.
14. Види педагогічного контролю. Критерії і норми оцінки. Форми і методи контролю навчальних досягнень студентів.
15. Специфіка, структура, конфлікти та труднощі педагогічної діяльності.

Психологія організацій та управління персоналом

1. Поняття організації, її соціально-економічні та соціально-психологічні функції.
2. Управління персоналом як об'єктивне соціальне явище і сфера професійної діяльності. Роль менеджерів у забезпеченні ефективного управління організації.
3. Кар'єра керівника. Кар'єра як професійне просування, ріст та посадове просування, досягнення певного соціального статусу.

4. Особистість підлеглого як об'єкт управління. Роль організаційних цінностей, ритуалів та традицій в регуляції поведінки та діяльності підлеглого.
5. Організаційна і корпоративна культура: співвідношення понять. Модель формування організаційної культури Е. Шейн. Роль керівника у формуванні корпоративної культури.
6. Організація як система комунікацій. Перешкоди (бар'єри) комунікацій в організаціях.
7. Сутність соціально-психологічного клімату. Чинники та показники соціально-психологічного клімату в організаціях.
8. Адаптація підлеглого до умов організації.
9. Абсентеїзм та плинність кадрів: поняття та детермінанти. Вплив гнучкого графіку роботи на рівні абсентеїзму і плинності кадрів.
10. Поняття «відданість організації». Ставлення організації до своїх співробітників.
11. Мотиваційний елемент ставлення до праці. Моделі трудової мотивації.
12. Поняття та параметри задоволеності працівника роботою. Стимулювання праці.
13. Професійний стрес. Джерела стресу в організаціях.
14. Індивідуальний та організаційний стрес-менеджмент. Роль організації в зниженні стресу.
15. Життєві кризи і діяльність працівника. Професійне вигорання.

Перелік використаних джерел

Статистичні методи у психології

1. Боснюк В.Ф. Математичні методи в психології курс лекцій. Харків. 2016. 56 с.
2. Горкавий В. К. Статистика : навч. посіб. – вид. 2-ге, перероб. і доп. Київ : Алерта, 2012. 608 с
3. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування. Київ : КНТЕУ, 2001. 196 с
4. Климчук В.О. Математичні методи у психології. Навчальний посібник для студентів психологічних спеціальностей. К.: Освіта України. 2009. 288 с.
5. Корольчук М. С., Крайнюк В. М., Марченко В. М. Психологія: схеми, опорні конспекти, методики : навчальний посібник для студ. ВНЗ. Реком. МОНУ; за заг. ред. М.С. Корольчука. К : Ельга, Ніка-Центр, 2008. 320 с.
6. Максименко В. С., Паніотто В. І., Харченко Н. М. Статистичний аналіз соціологічних даних. К.: Видав. дім “КМ Академія”, 2004.
7. Руденко В. М., Руденко Н. М. Математичні методи в психології : затв. МОНУ як підручник для студ. ВНЗ. К : Академвидав, 2009. 384 с.
8. Телейко А.Б. Чорней Р.К. Математико-статистичні методи в соціології та психології: Навч. посіб. К.: МАУП. 2007. 421с.

Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі

1. Вікова та педагогічна психологія: *навч. посібник.* / Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднійчук З. В. та ін. /за заг. ред. О. В. Скрипченка. Київ : Просвіта. 2001. 416с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Київ : Центр навчальної літератури. 2006. 384 с.
3. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : *підручник.* 2-ге вид., доповн. Київ : Академвидав. 2012. 352с.

4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи : *підручник*. 2-ге вид. К.: Каравела. 2008. 352 с.
5. Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі : *навч. посібник* / За ред.. М.В. Артющіної, О.М. Котикової, Г.М. Романової. Київ : КНЕУ. 2007. 528с.
6. Семиченко В.А. Психологія педагогічної діяльності : *навчальний посібник для вищих навчальних закладів*. Київ : Вища школа. 2004. 335с.
7. Січкарук О. Інтерактивні методи навчання у вищій школі. Київ : Тансоа. 2006. 88 с.
8. Туркот Т.І. Педагогіка вищої школи : *навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ : Кондор, 2011. 628с.
9. Фіцула М. Педагогіка вищої школи : *навчальний посібник*. К.: Академвидавю 2006. 351 с.
10. Щербан Т.Д. Психологія навчального спілкування : *монографія*. Київ : Міленіум, 2004. 346 с.
11. Щербан Т. Д., Корнієнко І. О. Психологія міжособистісного спілкування: *навчальний посібник*. *Рекомендовано МОНУ для студентів ВНЗ*. Мукачев: МДУ. 2018. 212 с.

Психологія сімейного консультування та психотерапії

1. Актуальні проблеми психології: Т. 3: Консультативна психологія і психотерапія : *зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України* / За ред. С. Д. Максименка, З. Г. Кісарчук. Вип. 3. Київ : Міленіум. 2005. 244 с.
2. Васильченко О. М. Батьківство як чинник формування психологічної зрілості особистості. *Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України «Актуальні проблеми психології» у 12 томах* / за ред. В.О. Моляко. Т 12. Вип. 12. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2010. с. 70-77.
3. Галичанська А. Сімейне консультування : *конспект лекцій*. Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. Чернівці : Рута. 2007. 80 с.

4. Поліщук В. Психологія сім'ї : *навч. посіб. для студ. ВНЗ*. 2-ге вид., доп. Суми : Університетська книга. 2009. 281с.
5. Федоренко Р. Психологія молодшої сім'ї і сімейна криза. Луцьк : РВВ "Вежа" Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. 168с.
6. Цимбалюк І.М. Психологічне консультування та корекція: Модульно-рейтинговий курс : *навч. посіб.* Київ : ВД «Професіонал». 2005. 656 с.

Методологія проведення тренінгів

1. Афанасьєв М. В., Полякова Г. А., Романова Н. Ф. та ін.. Тренінгове навчання в закладі вищої освіти: *навчально-методичний посібник*. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2018. 332с.
2. Афанасьєва Н.Є., Перелигіна Л.А. Теоретико-методологічні основи соціально-психологічного тренінгу: *навчальний посібник*, 2016. 251с. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/4053>
3. Баніт О. В., Коваленко О. Г. Методика проведення тренінгів з розвитку професійної компетентності андрагогів: *методичні рекомендації*. К.: ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, 2022. 104 с.
4. Білова М.Е. Навчально-методичний посібник з спецкурсу «Соціально-психологічний тренінг». Одеса. 2015. 113 с.
5. Карпенко Є. Основи психотренінгу: *навчальний посібник*. Дрогобич. 2015. 78с.
6. Матійків І. М. Тренінг емоційної компетентності: *навч.- метод. посібник*. К.: Педагогічна думка. 2012. 112с.
7. Мілютіна К. Л. Теорія та практика психологічного тренінгу. Київ : МАУП. 2004. 188с.
8. О'Коннелл Ш., Медені А. С. Посібник для тренера: Як підготувати та провести тренінг, що матиме вплив. 2017. 122с. URL: <https://www.ndi.org/sites/default/files/Manual%20for%20trainers.pdf>

9. Технології роботи організаційних психологів: *Навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів після диплом. освіти* / За наук. ред. Л.М. Карамушки. К.: Фірма «ІНКОС», 2005. 366 с.

Психологія організацій та управління персоналом

1. Бочелюк В., Пучина О. Організаційна психологія на підприємстві. Київ : Скиф. 2012. 272.

2. Данчева О.В., Швалб Ю.М. Практична психологія в економіці та бізнесі. Лібра. 1998. 270 с.

3. Лозниця В.С. Психологія менеджменту : *навчальний посібник*. Екс Об. 2000.

4. Рульєв В.А., Гуткевич С.О., Мостенська Т.Л. Управління персоналом: *Навч. посіб.* Київ : КОНДОР, 2012. 324 с.

5. Технології роботи організаційних психологів : *навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти* / За наук. ред. Л.М. Карамушки. Київ : Фірма «ІНКОС». 2005. 366 с.

Навчально-методичне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ДО ПІДГОТОВКИ ТА СКЛАДАННЯ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
053 «Психологія»

Укладачі: Воронова О.Ю., Долинай М.І.

Тираж 4 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої
продукції ДК № 4916 від 16.06.2015 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ, 89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>